

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023 30.11.2023 ж.
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	Бет. 1-7

«БЕКІТЕМІН»

Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ
ұлттық өнер академиясы

Қабылдау комиссиясының төрағасы

А.Жудебаев

(Ғылыми кеңестің 30.04.2025 жылғы
отырысының №10 хаттама шешімі)

7М02181 – ОПЕРАТОРЛЫҚ ӨНЕР
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ БОЙЫНША МАГИСТРАТУРАҒА
ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

Алматы
2025 ж.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	Бет. 2-7

1. ӘЗІРЛЕНДІ

Мырзашева А.Т. – доцент, «Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер»
кафедрасының меңгерушісі

Қосай Р.К. – «Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының доценті

2. ТАЛҚЫЛАНДЫ

«Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының отырысы
Хаттама № 9 «10» сәуір 2025 ж.

«Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының меңгерушісі

Мырзашева А.Т., доцент

3. КЕЛІСІЛДІ

Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор Халыков К.З.

Ғылыми кадрларды даярлау бөлімінің басшысы Кульшанова А.А.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
	Түсу емтиханының бағдарламасы нормативтік құжат түрі	Бет. 3-7

Магистратура бойынша қабылдау емтиханының бағдарламасы жоғары білім берудің осыған дейінгі деңгейі (бакалавриат) бағдарламасының көлеміне сай құрастырылған.

«Операторлық өнер» ББ бойынша магистратураға қабылдау келесі бағыттар бойынша білім алғандарға рұқсат етіледі:

5B041200 «Операторлық өнер» /Кино және ТВ операторы/;

6M041200-Операторлық өнер;

B029 Аудиовизуалды өнер және медиа өндіріс/6B02128- Кино және ТВ операторы/;

B029 Аудиовизуалды өнер және медиа өндіріс/6B02181- Кино және ТВ операторы/;

B029 Аудиовизуалды құрылғылар және медиа өндіріс/6B02181- Операторлық өнер/.

Артықшылық беріледі:

- бейін бойынша кәсіби немесе ғылыми-педагогикалық жұмыс тәжірибесі бар тұлғаларға;
- бейіні бойынша ғылыми жарияланымдары бар, ғылыми-зерттеу жұмыстары конкурстарының жүлдегерлері мен лауреаттарына;
- бейін бойынша маңызды шығармашылық жобалардың авторларына, халықаралық және республикалық шығармашылық конкурстардың жүлдегерлері мен лауреаттарына;
- шетел тілін еркін немесе жоғары деңгейде меңгерген тұлғаларға.

I. 7M02181 – ОПЕРАТОРЛЫҚ ӨНЕР ББ БОЙЫНША ОҚУҒА ТҮСУШІЛЕРГЕ ҚОЙЫЛАТЫН НЕГІЗГІ ТАЛАПТАР

1. Магистратураға түсушінің:

Түсінігі болу керек:

- театр, кинематография, теледидар және медиа құралдар саласындағы отандық және әлемдік арт-нарықтың даму үрдістері туралы;
- іргелі теориялық концепциялар, әлемдік және отандық өнердің тарихы мен синтезі туралы;
- өнер философиясы мен социологиясы туралы.

Білу керек:

- әлемдік және отандық театр, кинематография, теледидар және медиа құралдарын дамытудың озық бағыттары;
- әлемнің және Қазақстан Республикасының көрнекті операторларының шығармашылық даралығының ерекшеліктері;
- сабақтас кәсіптердің ерекшелігі;
- театр, кинематография, теледидар және медиа саласындағы отандық және әлемдік

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	Бет. 4-7

арт-нарығының конъюнктурасы.

-әлемдік мәдени және білім беру кеңістігінің мәселелері.

Түсіну керек:

- аудиовизуалды өнердегі көркем бейнелерді жасаудың жалпы заңдылықтары мен әдістері;
- көркем жобаларды жасау жұмысындағы оператордың рөлі;
- ойдың пайда болу көздері, ойды қалыптастыру көздері және ойды ресімдеу көздері негізінде аудиовизуалды туындылардың ой-өрісін қалыптастыру және ресімдеу, драматургиялық ойлау заңдары.

Істей білу:

- алған теориялық білімдерін шығармашылық, педагогикалық және ғылыми қызметте пайдалану;
- әлемдік және отандық кинематографтың, теледидар мен медиа құралдарының жетістіктері деңгейінде көркем туындыларды шығармашылықпен жасау;
- шығармашылық ұжымда шығармашылық атмосфера құру;
- қызметкерлер мен орындаушылардың шығармашылық даралығын ашуға ықпал ету;
- әлемдік көркемдік және ғылыми қоғаммен белсенді ынтымақтасу;
- отандық өнерді дамыту және қолдау;
- өз мамандығын жетік меңгеру;
- қоршаған ортаның өзгеретін жағдайларына бейімделу;
- оператор - креатордың, оператор-ұйымдастырушының, зерттеушінің, педагогтың кәсіби функцияларын біріктіру;
- қызметкерлерді шығармашылық, ұйымдастырушылық және ғылыми міндеттерді орындауға жұмылдыру.

Дағдыларды меңгеру:

- идеялық-көркемдік ойдың сапалы іске асуы;
- жоғары көркем және жоғары тиімді аудиовизуалды өнер туындыларын жасау;
- аудиовизуалды өнер туындыларын көрермендердің қабылдауына белсенді әсер ету.

Құзыретті болу керек:

- кино және ТВ операторының шығармашылық-өндірістік қызметі саласындағы кәсіби қызметтің этикалық және құқықтық нормалары сұрақтарында;
- аудиовизуалды өнердің жанрлары мен стилистикасын ескере отырып, жоғары кәсіби

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	Бет. 5-7

көркем образ жасау сұрақтарында;

- түсіру аппаратурасының параметрлеріне және оларды өлшеу әдістеріне отандық және халықаралық стандарттардың талаптарындағы сұрақтарында;
- түсіру және жарық жабдықтарын пайдаланудағы сұрақтарында;
- бейне сапасының критерийлер сұрақтарында;
- операторлық өнердің құзыреттерін практикада қолдану сұрақтарында.

2. Қабылдау емтиханына «Магистратура мен PhD докторантураға қабылдау туралы Ережеге» сәйкес келесі емтихан түрлері кіреді:

- Жазбаша эссе (ғылыми-педагогикалық бағыт);
- Реферат қорғау.

Реферат 7M02181 Операторлық өнер ББ-ның базалық пәндер кешенінің пәнаралық негізінде құрылып ұсынылған тақырыптар бойынша алдын ала орындалады.

II. ЭССЕ ТАҚЫРЫПТАРЫ (ғылыми-педагогикалық бағыт)

1. Қазақстан операторлық өнеріндегі кадр ішіндегі монтажды тәсілінің эволюциясы.
2. Киноэкрандағы динамикалық камераны көрермендердің психоэмоционалды қабылдауы.
3. Ұлттық бірегейліктің белгісі ретіндегі қазақ киносындағы түс колоритнің факторы.
4. Қазақ кинематографиясындағы кинонатюрморт жанрындағы драматургиялық контекст.
5. Деректі фильмдегі репортаж жанры.
6. Көркем жарық кейіпкердің психологиялық портретін ашу факторы ретінде.
7. Қазақстанның операторлық өнеріндегі эстетикалық жарқын өкілдер.
8. Қазіргі қазақ кинематографиясындағы көрнекі бейненің көркемдік-эстетикалық аспектілері.
9. Кинематографиялық бейненің құрылымы кинопейзаж жанрында.
10. Экрандық кескіннің көркемдік жұмысының эстетикалық принциптері.
11. Көркем кинематографиялық жарықтандыру қоюдың техникасы мен әдістері.
12. Ғылыми-танымал киноны түсіру кезінде оператордың жұмыс ерекшеліктері.
13. Эмоционалды-психологиялық қабылдауды қалыптастырудағы қол камерасының әдісі.
14. Қазіргі қазақ киносындағы операторлық мәнерге технологиялардың әсері.
15. Көркем жарықтандыруды модельдеудің заманауи әдістері: операторлық өнердегі жасанды интеллект.
16. Қазақстанның заманауи операторлық өнері: көрнекі тұжырымдамалар мен инновациялар.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
	Түсу емтиханының бағдарламасы нормативтік құжат түрі	Бет. 6-7

17. Телевизиялық ойын-сауық бағдарламаларының визуалды шешімдері.
18. Қазақстанның тарихи кинофильмдеріндегі көрнекі шешім мәселелері.
19. Деректі фильмнің визуалды бейнесінің ерекшеліктері.
20. Қазіргі қазақ кинофильміндегі түр-түстің рөлі ("Қаш" фильмінің мысалында және т.б.).

Ұсынылатын әдебиеттер

1. Медынский, С.Е. Оператор: Пространство. : Учебное пособие для студентов вуза / С.Е. Медынский.- М.: Аспект Пресс, 2011.- 111 с.
2. Волынец, М.М. Профессия: оператор / М.М. Волынец.- М.: Аспект Пресс, 2012.- 184 с.
3. Оуэнс, Д. Телевизионное производство / Джим Оуэнс, Джеральд Миллерсон; пер с англ Л.С. Волковой.- 15-е изд.- М.: ГИТР, 2012.- 424 с.
4. Оуэнс, Д. Телевизионное спортивное производство : Учебное пособие / Джим Оуэнс; ред. Похоменкова С.- М.: ГИТР, 2013.- 276 с.
5. Бермингэм, А. Освещение на телевидении / Алан Бермингэм; пер сангл Шматрикова Е.Г.ред. Макоевеева.- М.: ГИТР, 2006.- 335 с
6. Косай, Р. Внутрикадровый монтаж в мировом и казахстанском кинематографе: Учебно-методическое пособие / Ринат Косай.- Алматы: КазНАИ им.Т.Жургенова, 2014.- 28 с.
7. Уорд, П. Композиция кадра в кино и на телевидении / Питер Уорд; перс англ.Д.М. Демуровой, под ред. Ждановой С.И.- М.: ГИТР, 2005.- 196 с.
8. Уорд, П. Совмещение профессий на телевизионном производстве / Питер Уорд, Алан Бермингэм, Уэрри Крис.- М.: ГИТР, 2013.- 552 с.
9. Бордуэлл, Д. Кино өнеріне кіріспе / Д. Бордуэлл, К. Томпсон, Д. Смит; Аудармашылар: Ибраимова М.С., Кенжебаева Ұ.Е., Әлжан А.Қ.- 11-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 728 б.
- 10.Беленьский, И. История кино: Киносъемки, кинопромышленность, киноискусство / Игорь Беленьский.- М: Альпина Паблишер, 2020.- 405 с
- 11.Фрейлих, С.И. Теория кино: от Эйзенштейна до Тарковского : Учебник / С.И. Фрейлих.- М.: Академический проект, 2015.- 512 с.

III. РЕФЕРАТ ТАҚЫРЫПТАРЫ

Тақырыптар 7М02181 Операторлық өнер ББ-ның базалық пәндер кешенінің пәнаралық негізінде құрылған.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
	Түсу емтиханының бағдарламасы нормативтік құжат түрі	Бет. 7-7

1. Қазақстан кинематография өнеріндегі заманауи технологиялардың қолданылу эволюциясы.
2. Түстерді психологиялық қабылдау және оларды операторлық әдістерді қолдану арқылы экранда бейнелеу.
3. Қазақ кинематография өнерінің генезисі мен көркемдік тәсілдердің даму ерекшеліктері.
4. Қазақстанда операторлық өнердің қалыптасуы мен дамуы.
5. Кинодағы монохромды және түрлі-түсті кескінді бейнелеу мәселелері.
6. Кинокадрдағы жарықты қолданудағы кейіпкерлердің мінез-құлығын ашылуының қосымша факторы ретінде.
7. Қазақстан операторлық өнеріндегі түр-түс пен жарықтың эстетикалық, психологиялық және технологиялық аспектілері.
8. Медиа индустрия дәуіріндегі операторлық өнер.
9. Кинематографиялық кескіннің құрылымы: сценарийдің вербалдылығынан экранды бейнелеуге дейін.
10. Сюрреализм қағидаттарына негізделген кинокадр композициясын құрудың трансформациялық модельдері.
11. Деректі фильмдерді түсірудегі арнайы эффектілер тақырыпты ашудың қосымша ресурсы ретінде.
12. Балалар аудиториясына фильмдер түсіру кезіндегі оператор жұмысының ерекшеліктері.
13. Қазақ киносындағы эмоционалды-көркемдік құндылық контекстіндегі қолдағы камера әдісі.
14. Қазіргі қазақ киносындағы камералық стильге әлеуметтік-мәдени контексттің әсері.